

BİBLİOGRAFYA

Bu sürunlarda yalnız Hukuk ve Ekonomiye dair eserler tetkik olunur. Eserlerinin tetkikini isteyenlerin mecmua direktörlüğüne iki nüsha göndermeleri lâzımdır.

FELİCE BATTAGLIA Le Carte dei diritti (Dalla Magna Charta alla Carta del Lavoro) Firenze, Sansoni, 1934, 254 sayfa, **Hukuk Şart'ı (Büyük Şart'dan İç Şart'ına kadar).**

Bu çok kıymetli dergi liberal ve sosyalist tipinde hukuku beşer beyannamelerini (geniş manada İngiliz, Amerikan, Fransız, Rus, esas teşkilât vesikaları, İtalyan statosu, iş şartı ve hattâ Versay muahedesinin arsulusal iş teşkilâtına mütedair XIII üncü kısmı) İngiliz ve Fransız dilinde asıl metinleriyle İtalyanca tercümelerini ihtiva etmektedir. Kaydedelim ki, müellif, İtalyan âmme hukuku münakaşasında, bu şartın evvelki beyannamelerin devamı ve bütünlenmesi olduğu, bize göre doğru, nazariyesine iltihak etmektedir. Fakat bu kitapta, bilhassa (hukuki garantiler mes'elesi bir kenara bırakılarak) bir hukuk beyannamesinin neler ihtiva etmesi lâzım geldiği hakkında pek manidar olan Weimar esas teşkilâtının ilgili kısmını bulamadığımız için pek hayretteyiz.

FRANCESCO CATALUCCIO: Lineamenti di diritto pubblico nazional - socialista, Societa Editrice internazionale, 135 sayfa, Torino, 1935 (Nasyonal - sosyalist âmme hukukunun hatları).

Bu eser, üçüncü Reich'in yeni siyasi fikirlerine uygun âmme hukuku doktrininin esaslı hatlarının kısa, fakat çok açık bir izahıdır. Hiç şüphesiz henüz inşa devresinde bulunulmaktadır. Fakat şimdiden kanunlarını tesbit faydalıdır, ve Francesco Cataluccio bunu İtalyan hukuki hükümlerinin Alman hukuki hükümleri üzerindeki tesirini meydana koyarak yapmak istemiştir.

Faşizmin, Nasyonal - Sosyalizme tesirde bulunduğu, en iyi Alman hukukçuları tarafından kabul edilmiştir. Daha önce, bilhassa G. Bartolotto tarafından, böyle bir müvazilik teşebbüsü yapılmıştı.

Weimar şartına yapılan tenkitler, esas teşkilâtın yıkılması

için kendilerine istinat edilen (Notverordnungen «zaruret nizamnameleri») tarafından oynanan rol, muhtelif safhalarında ve esas prensiplerle Nasyonal - Sosyalist programının izahı, devletin aldığı yeni mâna bu eserde kısaca söylenmiştir.

Bunu yeni hükümlerin pozitif tetkiki takip etmektedir: 24 Mayıs 1933 kanunu Reich ile memleketler arasında münasebetler, yeni esas teşkilât organlarının (reis, hükümet, rayhstag), devletin faal idaresi organlarının (merkezî, mahalli, «fırka» olarak değil, fakat «hareket» olarak partinin mevkii), iş teşkilâtı (Reich kültürü odası, yeni matbuat rejimi, hususî ve umumî teşebbüslerde iş).

Tetkik 1934 yılının sonunda bitmektedir. Bu zamana kadar bize pek faydalı bir eserdir.

ARCHIV. Des Öffentlichess rechts N. F. 25 Band, heft 1.

VON SCHEURL: Die Persönlichkeit in der deutschen Verwaltung, Eine Verwaltungspolitische Untersuchung (Alman idaresinin şahsiyeti, bir idari siyaset araştırması).

Müellif, Nasyonal - Sosyalizmin iktidar mevkiine gelmesinden ileri gelen inkışafa, Alman dahillî idaresi memurunun nasıl bağlanması lâzım geldiğini isbat etmek istemektedir. Yeni şahsiyet mefhumuna göre, bu sonuncu kıymetini özünden değil, fakat topluluğun dahilindeki mevklinden alır. Her kıymet topluluktan müştaktır ve bu şahsiyetin kıymetini azaltacağı yerde çoğaltır.

BENDICENTİ: Über die rechtliche Natur eines organes der italienischen Faschisten Partei (İtalyan faşist partisinin bir organının hukukî mahiyeti hakkında).

Faşist fırkası bir hukukî şahsiyet olduğundan bu aynı şahsiyeti faşist eyalet federasyonlarına da tanımak lâzım mıdır? Pek mahdud bir ehemmiyeti olan bu mes'eleye müsbet bir cevap verilmektedir.

Fr. ABBRECHT MEDICUS: Der Neuaufbau des Reichs nach dem gesetz vom 30 januar 1934, (30 Son Kânun 1934 kanununa göre Reich'in yeni strüktürü).

Bu kanun Reich hükümetine Reich'i tek devlet haline koy-

mak iznini vermektedir. Reich'in tahvili için bu kadar ağır bir tedbirden çıkacak neticeler pek mahirane bir şekilde gösterilmiştir.

HANS GERBER: Genossenschaftliche Verwaltung in national - socialistischen Staate (Nasyonal - sosyalist devletinde cemiyetlerin idaresi).

Muhtar idare ile şefçilik fikrinin telifi hakkında kısa, fakat pek alâka verici bir tetkik.

25 Band, hefte 2.

E. SCHMID - BURGK: Minderheiten recht als politisches Recht (Siyasi hak olarak akalliyetler hukuku).

Müellif, kendisine göre sırf şekilci olan Viyana mektebinin hukuki anlayışına itiraz etmektedir.

Akalliyet hukuku bilâkis siyasi bir haktır. E. Schmid - Burgk yabancı memleketlerdeki Alman akalliyetleri münasebetile bu hukuka karşı Almanyanın vaziyetini izah etmektedir. Milletler Cemiyetinin onları iyice himaye etmediğini ve mes'eleye bir diğer hal çaresi bulmak lâzım geldiğini tesbit ederek, ana vatanla bu akalliyet arasında kültürel münasebetlerin tanınmasını teklif etmekte ve bunun ancak iki taraflı anlaşmalarla kabil olduğunu söylemektedir.

GÜRKE: Die österreichische «Verfassung 1934» (1934 tarihli Avusturya esas teşkilâtı).

Bu, 1934 esas teşkilâtının inkişafı ve mer'iyet mevkiine konması, muteberiyeti ve strüktürü, Papalıkla yapılan konkordato ve bu vesikanın esas teşkilât hukuku bakımından ehemmiyeti hakkında yazılmış bir tetkiktir.

Avusturya istiklâlini yalnız Almanyaya karşı muhafaza etmekte ve fakat aynı zamanda Lozan ve Roma paktlarına da kendini tâbi kılmaktadır. Bu esas teşkilât bir tazyik ve serbesti taraftarı bir devletindir ve esas milli düşünce olan Nasyonal - Sosyalist devletinden farklıdır.

Yeni Avusturya devlet nizamının bir çeşit tefsiri için müracaat edilmesi lâzım gelen bir eserdir.

25 Band, heft 3.

LOTHAR SCHÖNE: Richter und Rechtspflege in neuen Staat (Yeni devlette hâkimler ve kaza).

Nasyonal - Sosyalist devletin bir hukuka tâbi devlet olduğu iddia edilmektedir. Bay L. Schöne Nasyonal - Sosyalizmin kaza ve hâkim üzerinde yaptığı tesiri göstermek istemektedir. Hukuk fikri hukuk camiası sıfatile ahalinin kanaat ve şuurundan doğar. Demek oluyor ki topluluk en yüce hakka sahiptir. Bugün pozitif hukukun gerçekleştirilmesi iktidarını yalnız devlet verebilir. Hukukî nizam şu fikirlerin hükmü altında bulunmalıdır: Umumî menfaat, ferdi menfaatten üstündür ve herkese kendine düşeni (hakkını) vermek lâzımdır.

Camianın emniyeti mahkemeler için en büyük vazife olmalıdır, bu birinci ile her zaman tahdit edilmiş olan ferdi hakların himayesi değil. Hâkimin geniş bir takdir iktidarı vardır, fakat kararlarında milletin ve ırkının ihtiyaçlarını takip eder.

TH. STEIMLE: Alte und neue Sozialpolitik (Eski ve yeni içtimai siyaset).

Bu eser, Bismark'ın ve Weimar devrinin siyasetile Hitler'in kini karşılaştırmaktadır. Birincisinde liberalizm, ikincisinde sınıf mücadelesi fikri üçüncüsünde milletin birliği fikri hâkimdir. Çünkü patronlardan ve işçilerden müşterek himayeleri ve millî menfaat için iş birliği etmelerini istemektedir.

S. CYBICHOWSKÍ: Der Entwurf der neuen polnischen Verfassung (Lehistanın yeni esas teşkilât projesi).

Bu proje bazı tadilâttan sonra Lehistanın 23 nisan 1935 carihii esas teşkilâtı olmuştur.

26 Band, heft 1.

BERNHARD WOLFF: Reichsreform des Ausweisungsrechts (Yurddan çıkarma hakkına dair Reich'in tadili).

Bu eserde, Alman ülkesi içinde bulunan yabancılar hukukunun tekleştirilmesi için atılan ilk adımlardan bahsedilmektedir.

ROLF HAARKENS: Der Begriff des Standes (Devlet mefhumu).

Bir ulusun tabii taksiminden bahsederek devleti: «Ahali- nin hususi bir vazifesini (fonksiyonunu) mütemediyen tahakkuk ettiren ve hususi bir namus mefhumuna dayanan özel hayat birliği» diye tarif etmek mümkündür. Bu manada bir devlet nizamının ana hatları çizilmiş ve bu devlet nizamında mil- letle devletin organik bir vahdet teşkil ettikleri gösterilmiştir.

WALTER ANDERSEN: Die portugiesche Diktatur (Portekiz Diktatörlüğü).

Bu eser, yeni rejimin inkişafını izah etmekte ve bu hususta pek lehte bulunmaktadır.

26 Band, heft 2.

FRAUSER: Das Gesetz in Führerstaat (Führer Devletinde Kanun).

Kanun «onlarla milli camianın kıymetleri hakkında başlıca ve umumî bir tarzda karar verilen siyasi hükümetin iradesinin şekli fiilleri» diye tarif edilmiştir. Müellif kanunun bu Nasyo- nal - Sosyalist nazariyesinin, yasanın teşkil, tefsir, tatbik ve kontrolunda tesirini göstermektedir.

LIERMANN: Volkskirche und Ökumene (Milli kilise ve ökü- menik kilise).

Bu eser kilisenin milli ve arsuulusal şekilleri ve bilhassa yeni milli hareket dolayısıyla kiliselerin bugünkü şekillerinde te- zahür eden temayüller mes'elesi üzerinde bir tetkiktir. Müellif muhtelif milli kilise mefhumlarını tarif ettikten sonra (İngil- terede Anglikan, meselâ Almanyada Lüterci Franconie'de halk- çı) kilisenin ulusal vahdetini gözönünde tutmakla beraber, milletle sıkı bağılılığını hiç bir zaman unutmamasını ve aynı zamanda kendi dini menfaatleriyle sırf siyasi menfaatleri bir- birine karıştırmaktan kaçınmasını istemektedir. «Canterbury- nin, Downing - Street'e oparlörlük ettiği hissini hiç bir zaman uyandırmamak lâzımdır». Zaten İngiltere her zaman bundan kaçınmayı bilmiştir.

REINHOLD WOLFF: Die Wirtschaftsdiktatur des Präsiden- ten Roosevelt vor dem Obersten Bundegericht der Vereinigten

Staaten (Birleşik Amerika devletleri yüce divanı önünde Başkan Roosevelt'in ekonomik diktatörlüğü).

Böylece Vaşington hâkimleri, NIRA dolayısıyla Amerikan adliyesinin, milli hayatta olduğu gibi yeni devlet şekilleri karşısında da an'anevi vaziyetini muhafaza ettiğini isbat etmişlerdir.

LUTZ RİCHTER: Führertum u. Selbstverwaltung am Beispiel der Sozialversicherung (5 temmuz 1934 tarihli kanuna göre içtimai sigorta).

Bu eser Führer sistemi ve meselâ içtimai sigortalar hizmetinde, muhtar idareyi tetkik etmektedir.

26 Band, heft 3.

E. TATARIN - TARNHEYDEN: Autokratische Regierungen in Lettland und Estland und deren Völkische Politik (Letonya ve Estonyanın asıladeler hükümetleri ve bunların halkçı siyasetleri).

Bu eser, doktrin bakımından çok alâka çeken ve küçük ülkeleri yüzünden alışılmış demokrasi şekli altında yaşamakta devama ehil oldukları sanılan bu iki Baltık Cumhuriyetinin maruz kaldığı yeni tehavvüllerin derin bir tetkikidir.

Letonya için Ulmanis diktatörlüğünün şartları ve yeni halkçı siyasetinin (yeni mektep, mahkeme ve saire siyaseti) neticeleri hakkında izahat verilmektedir.

Estonya için bir devlet reisi ihdasını ve millet meclisinin iktidarlarının azaltılmasını muteber kılan 16 ilkteşrin 1933 esas teşkilât inkılâbına müncer olan partilerin mücadeleleri hatırlatılmaktadır. Sonraki kanunlar ulussever hareketi (dil, isimlerin Estonlaştırılması ve saire...) daha kuvvetlendirmişlerdir.

F. MORSTEIN - MARX: Americanisches Schrifttum (Amerikan edebiyatı).

Amerikanın siyasi ideolojisi Avrupadan gelmiş, fakat tamamile orijinal bir veçhe almıştır. Bugünkü meşgalelerin en ön plânında icra iktidarının merkezileştirilmesi ve federalizmin olduğu kadar ferdi hakların muhafazasının da icap ettirdiği salâhiyetler nizamına riayet hususunda yüce divanın şahsında

bulduğu engel vardır. Bu mes'ele, Amerika esas teşkilâtı hakkındaki pek mühim teorik ihtilâflarda bir tarafı tutan E. S. Corwin'in «The Froilight of the Supreme Court» (yüce divanın grubu) adlı eseri bilinmeden tetkik edilemez.

TATARIN - TARNHEYDEN: Werdentes Staatsrecht. Gedanken zu einen organischen und deutschen Verfassungsneubau, Carl Heymanns Verlag, 1934, 183 sayfa (Teşekkül etmekte olan devletsel hukuk. Alman esas teşkilâtının yeni bir cezri inşası hakkında düşünceler).

Bu eser, biyolojik bir şe'niyet olarak halkın organizmi bir devlet teorisine yardımdır. Devlet Alman ahalisinin bir siyasi hayat şeklidir. Bu, Nasyonal - Sosyalist devletinin nazariyesidir. Bu kitap, O. V. Gierke ve Kjellen'in eserlerine yaklaştırılmalıdır.

HERMANN SAVELKOULS: Das englische kabinettsystem. Beck, München, 1934 436 sayfa (İngiliz kabine sistemi). madde şu mealdedir:

Bu eser, liberalizmle körletildikleri iddia edilen eserleri tenkit ederek bizzat İngilterenin Führer devletine (Führerstaats) aidiyet işaretleri gösterdiğini isbat için yapılmış (kanaatbahş olmıyan) bir gayrettir. Başvekil bir Führer'dir, çünkü öteki vekillerin itimadına mazhardır ve camiaya karşı öz şahsiyetini öne sürer.

Fakat bütün otorite prensipleri ve bütün mes'uliyet kabul-leri müellifin kabul ettirmek istediği neticelere müncer olmazlar.

Çeviren :

Dr. ORHAN ARSAL

Yazan :

Ord. Prof. CH. CROZAT